

N:o 209.

Af herr **J. Andersson** i Baggböle, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t* angående nedsättning af fraktaggifterna för kalk och andra konstgjorda gödningsämnen å statens järnvägar.

På jordbruksnäringens område har under närmast gångna tiden, såsom allmänt känt, landtbruksvetenskapen gjort afsevärda framsteg, och mången har allt mer och mer börjat inse nödvändigheten af att tillföra jorden åtskilliga jordförbättringsmedel och nya växtnäringsämnen, lämpade efter jordmånens art och beskaffenhet, och sålunda öka utsikterna för rikare skördar.

Sådana jordförbättringsmedel eller hvad man kallar konstgödsel äro, som känt, bland andra kalk, kali, Viborgs- och tomasfosfat och chilisalpeter. Många delar af vårt land hafva jämförelsevis lätt att för ett moderat pris anskaffa ifrågavarande gödningsämnen, under det att andra landsdelar, till följd af de långa afstånden och de därmed förknippade dryga fraktkostnaderna, möta afsevärda svårigheter i detta fall. För att de norra orterna skola kunna tillgodogöra sig de erforderliga kvaniteterna af artificiella gödningsämnen, måste de fraktas från långt aflägsna håll, ett förhållande, som gör, att frakten för närvarande ställer sig alltför hög och utgör sålunda ett stort hinder för, att sagda gödningsämnen skola kunna i tillräcklig mängd komma till användning.

I de nordligaste länen med sina numera stora mossodlingar och med en jordmån, som till sin beskaffenhet kräver en kraftig tillförsel af konstgödsel, vore en sänkning af järnvägsfrakterna för dylik gödsel af den allra största betydelse.

Detta så mycket mer, som inom de norra orterna på senare åren den jordbrukande befolkningen sammanslutit sig och bildat s. k. landtmannaföreningar, hvilka gjort till sin uppgift att stödja hvarandra och verka för jordbrukets höjande. En klagan från dessa föreningar har emellertid ej sällan försports däröfver att, på samma gång de insett det oafvisliga behovet af att tillföra jorden en större mängd af konstgödsel, än hittills skett, järnvägsfrakterna för den samma för närvarande ställa sig så höga, att de verka afskräckande, en omständighet som är att beklaga. Nu är det en sanning att, om de ifrågavarande gödselämnena tagas sjöledes, frakten då ställer sig ojämförligt mycket billigare än om den fraktas per järnväg, men härvid måste man taga hänsyn till det förhållande, att de norra orterna, med den sena sjöfarten och de oftast långa afstånden från närmaste hamn, i allmänhet icke kunna tillgodogöra sig den billigare frakt, som erbjudes genom att taga varor sjöledes. Konstgödselns användning är nämligen behöflig oftast långt innan sjöfarten dit upp är öppnad. Och då de norra orterna, såsom redan är antydt, icke minst äro i behof af att använda konstgödsel i och för främjande af jordbruket och dess binäringar, kan med skäl sättas i fråga, huruvida det är klokt att fortfarande låta de höga järnvägsfrakterna i förevarande fall ställa sig hindrande i vägen för framgången af en så viktig och för hela landet betydelsefull sak: jordbruksnäringens upphjälpande. Ett allmänt spörsmål är ju i våra dagar, huruvida och i hvad mån något kan göras i och för hämmande af emigrationen. Min fulla öfvertygelse är, att allt hvad som kan göras till lättnad för jordbruket och dess utveckling äfven har sin stora betydelse.

Därigenom torde nämligen tvifvelsutän många af våra bästa krafter kunna bevaras åt fosterlandet, i stället för att de skola söka sin utkomst i ett främmande land. Men om nu, såsom obestriddigt är, fraktförhållandena äro sådana, att de omöjliggöra tillförseln i tillräcklig mängd af jordförbättringsmedel just till de trakter af landet, som äro mest i behof däraf, så är en ändring härutinnan nödvändig.

Vid föregående riksdagar hafva fraktlindringar beviljats i hvad det rört en del landtmannaprodukter, såsom kött, fläsk och potatis m. m., men därmed kan jordbrukets utveckling knappast i någon mån anses vara hjälpt.

Bland nödvändiga jordförbättringsmedel inom de norra orterna

intar kalken ett mycket framstående rum, emedan jorden där uppe är synnerligen kalkfattig. Att tillförseln af denna nödvändighetsvara tillika med andra gödningsämnen på de senare åren, trots de höga järnvägsfrakterna, äfven varit i stigande framgång däraf, att 1899 fraktades å statens järnvägar 150,715 ton och 1903 222,971 ton. Hade frakten å kalk och andra artificiella gödningsämnen under dessa år varit nedsatt med t. ex. 30 procent, så torde säkerligen frakttransporten varit mångdubbelt högre.

För att de trängande behofven af konstgjorda gödningsämnen inom de norra orterna skola i någon väsentligare mån blifva tillgodosedda kräfver därför nödvändigheten, att staten träder hjälpande emellan, hvilket tvifvelsutän skulle gagna icke blott de norra orterna, utan säkerligen hela vårt land. En lättnad härutinnan till jordbrukets fördel torde bäst kunna beredas antingen genom en direkt nedsättning af frakten å kalk och andra artificiella gödningsämnen, eller ock att köpare af sådana ämnen hade af därtill anslagna medel att återfå t. ex. 30 procent af den betalda frakten.

På grund af hvad sålunda anförts, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville besluta en skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa en utredning och för Riksdagen framlägga förslag i syfte att bereda jordbruksnäringsen någon lättnad antingen genom att frakterna för transporten af kalk och andra konstgjorda gödningsämnen å statens järnvägar nedsättas med 30 procent, eller ock att medelst restitution en viss del af för dylika gödningsämnen utbetalda medel må af köparne däraf kunna återfås.

Stockholm den 16 februari 1905.

J. Andersson.

I motionen instämma:

S. J. Enander.

P. Zimdahl.

Johan Olofsson.

Smeds Lars Olsson.
